

**DASAR
KETERANGKUMAN
GENDER NEGERI
PULAU PINANG**

PENGENALAN

Istilah 'Keterangkuman' membawa maksud penerimaan dan penghormatan terhadap kepelbagaian keperluan individu dalam sesebuah komuniti dan ianya terjamin, saksama dan seimbang. Oleh itu, 'Keterangkuman Gender' (KG) merupakan suatu persekitaran yang menerima, menghormati serta memahami perbezaan terhadap keperluan dan juga hak kesamarataan bagi wanita dan lelaki. KG adalah pendorong untuk mencapai kesaksamaan gender dan keadilan sosial agar hak-hak asasi dapat dinikmati oleh rakyat dari pelbagai gender, etnik dan juga latar belakang.

Portfolio KG diwujudkan pada Mei 2018 oleh Majlis Mesyuarat Kerajaan Negeri Pulau Pinang dalam usaha mengintegrasikan nilai KG ke dalam dasar, program dan amalan Kerajaan Negeri Pulau Pinang. Dasar Keterangkuman Gender (DKG) telah dirangka bagi memastikan wujudnya keseimbangan gender dan mempromosikan kesaksamaan gender di semua jabatan dan agensi Kerajaan Negeri Pulau Pinang. Dasar ini akan dilaksanakan selaras dengan visi Penang 2030.

Kerajaan Negeri Pulau Pinang telah mengambil langkah awal pelaksanaan KG melalui *Gender Responsive Participatory Budgeting (GRPB)* yang telah dilaksanakan sejak tahun 2012. GRPB merupakan suatu pendekatan atau metodologi yang mesra gender dan memastikan sumber-sumber yang diperuntukkan oleh kerajaan negeri dapat menjamin keseimbangan sosial dan ekonomi untuk rakyat. Pendekatan ini boleh menjadi salah satu asas dalam mencapai visi Penang 2030 untuk menggalakkan penyertaan awam bagi projek serta program yang dijalankan oleh kerajaan negeri.

GRPB berjaya menghubungkan masyarakat dengan kerajaan negeri. Di samping itu, ianya memperkasakan rakyat untuk menjadi rakan kongsi yang celik dalam menyuarakan hak dan keperluan mereka. Pada masa yang sama, mereka menggalas tanggungjawab bagi menjaga persekitaran tempat tinggal mereka serta kemudahan awam yang telah disediakan. Justeru itu, KG, sebagai struktur sokongan GRPB, akan dapat mempercepatkan proses dalam merealisasikan visi Penang 2030.

RASIONAL DASAR KETERANGKUMAN GENDER

Penggubalan DKG akan membolehkan langkah-langkah yang lebih komprehensif dan sistematik dapat ditumpukan kepada:

- a) **Mencapai kesaksamaan gender** dengan mengenalpasti keperluan, keutamaan dan kepentingan wanita, lelaki, kanak-kanak lelaki dan kanak-kanak perempuan. DKG akan memastikan aspek kesaksamaan gender diintegrasikan dalam segala bentuk proses membuat keputusan.
- b) **Merangsang pembangunan ekonomi dan kesejahteraan rakyat melalui kesaksamaan gender** dengan mewujudkan peluang yang sama rata dalam pasaran buruh serta mewujudkan akses yang sama rata bagi sumber maklumat, perkhidmatan dan sumber-sumber yang lain antara golongan lelaki dan wanita, maka penggunaan tenaga kerja yang lebih optimum dapat diwujudkan.
- c) **Menuju ke arah merealisasikan Hak Asasi Manusia** dengan pelaksanaan DKG yang mempunyai hubungan langsung antara penguatkuasaan hak asasi manusia dan hubungan gender.
- d) **Mencapai tadbir urus yang baik** dengan penglibatan yang sama rata oleh wanita, lelaki, kanak-kanak perempuan dan kanak-kanak lelaki secara aktif. Antara elemen-elemen utama bagi tadbir urus yang baik adalah penglibatan, ketelusan dan bersikap responsif.
- e) **Meningkatkan keberkesanan perbelanjaan awam dan dasar-dasar** dengan memperolehi maklumat yang lebih tepat berkenaan pengagihan sumber antara lelaki dan perempuan dan impak ke atas perbelanjaan awam dan dasar-dasar. Ini akan membolehkan pembuat dasar dan pembuat keputusan menyediakan data berasaskan bukti untuk memastikan sumber kewangan awam diperuntukan dan digunakan secara berkesan.

PERNYATAAN DASAR KETERANGKUMAN GENDER

Satu dasar untuk memastikan akses secara inklusif kepada perancangan program, pelaksanaan dan penyediaan kemudahan-kemudahan untuk mencapai kesaksamaan gender. Kerajaan Negeri komited untuk mengamalkan prinsip keterangkuman gender dan menggunakan GRPB dalam semua aspek tadbir urus, termasuk perancangan program, rekabentuk, pelaksanaan, pemantauan dan proses penilaian oleh jabatan dan agensi kerajaan negeri. DKG akan berperanan sebagai asas dalam memacu Pulau Pinang ke arah mencapai Penang 2030.

MATLAMAT DASAR KETERANGKUMAN GENDER

DKG bertujuan untuk:

- a) Menyediakan kerangka yang jelas dan konsisten bagi Kerajaan Negeri Pulau Pinang untuk memastikan semua wanita dan lelaki, kanak-kanak perempuan dan kanak-kanak lelaki mempunyai peluang yang sama untuk melibatkan diri, menyumbang dan mendapat manfaat daripada projek-projek dan program-program Kerajaan Negeri.
- b) Memastikan KG diintegrasikan dalam dasar-dasar, *Standard Operating Procedure* (SOP) dan *Key Performance Index* (KPI) jabatan/agensi kerajaan negeri dalam aspek perancangan, pelaksanaan dan kajian semula projek.
- c) Memperkasakan komuniti untuk meningkatkan penglibatan sivik dalam perancangan dan pelaksanaan program-program dan projek-projek yang memenuhi keperluan mereka tanpa mengira gender.

PRINSIP KETERANGKUMAN GENDER

DKG mengiktiraf bahawa wanita, lelaki, kanak-kanak perempuan dan kanak-kanak lelaki adalah sama rata dan setiap individu perlu diberikan peluang optimum untuk merealisasikan potensi mereka. Dasar ini digubal berdasarkan kepada :

- a) Artikel 8, Perlembagaan Persekutuan;

“Kecuali sebagaimana yang dibenarkan dengan nyata oleh Perlembagaan ini tidak boleh ada diskriminasi terhadap warganegara semata-mata atas alasan agama, keturunan, tempat lahir atau jantina dalam mana-mana undang-undang atau dalam pelantikan kepada apa-apa jawatan atau pekerjaan di bawah sesuatu pihak berkuasa awam atau dalam pentadbiran mana-mana undang-undang yang berhubungan dengan pemerolehan, pemegangan atau pelupusan harta atau berhubungan dengan penubuhan atau perjalanan apa-apa pertukangan, perniagaan, profesion, kerjaya atau pekerjaan. ...”

- b) Sustainable Development Goals (SDG)

Persidangan Kemuncak Ke-70 Pertubuhan Bangsa-bangsa Bersatu (PBB) pada 25 September 2015 telah bersetuju menerima pakai 17 Matlamat Pembangunan Lestari [*Sustainable Development Goals (SDGs)*] yang mana dua (2) matlamat yang digariskan menekankan kepada kesamarataan gender (matlamat 5) dan mengurangkan ketidaksamarataan (matlamat 10).

- c) Definisi Kesaksamaan Gender berdasarkan United Nations International Children Emergency's Fund (UNICEF)

“membawa maksud wanita dan lelaki, serta kanak-kanak perempuan dan kanak-kanak lelaki, menikmati hak, sumber, peluang dan perlindungan yang sama. Ia tidak mewajibkan lelaki, atau wanita, kanak-kanak perempuan dan kanak-kanak lelaki, menjadi sama, atau mereka dilayan serupa..”

- d) Definisi Kesaksamaan Gender berdasarkan United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation (UNESCO)

“Kesamarataan gender dan pemerksaan wanita, serta penyertaan aktif wanita dalam bidang politik, ekonomi, sosial dan budaya harus dipromosikan. Bagi wanita untuk menikmati hak asasi manusia sepenuhnya, perspektif gender perlulah di arus perdanakan ke dalam semua perancangan dasar sesebuah bandar.”

- e) Penang 2030

DKG juga menepati Penang 2030, yang berusaha memperkasakan rakyat Pulau Pinang dengan meningkatkan penyertaan rakyat.

- f) Selain itu, dasar ini juga mengambilkira hak-hak wanita dan kesaksamaan gender yang terkandung dalam Konvensyen Penghapusan Segala Bentuk Diskriminasi Terhadap Wanita (*Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women (CEDAW)*) dan Deklarasi dan Pelan Tindakan Beijing 1995 (*Beijing Declaration and Platform of Action*).

TERAS STRATEGI DASAR KETERANGKUMAN GENDER

- a) Meningkatkan komitmen dan penglibatan semua pihak yang berkaitan untuk mengutamakan perspektif gender dalam pembuatan keputusan, program pembangunan dan pengagihan bajet;
- b) Memastikan undang-undang, dasar, prosedur serta penguatkuasaan undang-undang dan peraturan di Pulau Pinang menekankan kepentingan gender; dan
- c) Menyedia dan memastikan program dan perkhidmatan kerajaan negeri dapat diakses oleh semua tanpa mengira gender, umur, etnik dan latar belakang.

STRATEGI PELAKSANAAN DASAR KETERANGKUMAN GENDER

Nilai KG harus diintegrasikan ke dalam pelan, belanjawan dan aktiviti jabatan dan agensi Kerajaan Negeri. KG juga akan menjadi garis panduan kepada keputusan serta inisiatif yang dilaksanakan oleh Ahli Dewan Undangan Negeri (ADUN), Ahli Majlis Pihak Berkuasa Tempatan dan Majlis Pengurusan Komuniti Kampung (MPKK). Dasar ini juga akan menggalakkan sektor swasta dan NGO di Pulau Pinang untuk mengintegrasikan serta mempraktikkan prinsip dan konsep KG.

Untuk mencapai matlamat dan sasaran DKG, ianya memerlukan pendekatan secara berperingkat dan berkesan. Sebanyak enam (6) strategi telah dirangka seperti berikut:

a) **Latihan dan Pendidikan Secara Berterusan Bagi Keterangkuman Gender**

Menyediakan latihan bagi semua jabatan dan agensi kerajaan negeri dari masa ke semasa untuk memastikan semua anggota memiliki ilmu dan kemahiran yang relevan berkenaan dengan konsep KG.

Analisis gender akan diguna sebagai instrumen untuk melaksanakan dan mengarusperdanakan KG. Analisis gender merupakan kaedah mengukur perbezaan situasi wanita dan lelaki, kanak-kanak perempuan dan kanak-kanak lelaki serta hubungan antara mereka dengan tujuan untuk memenuhi keperluan spesifik mereka serta mencapai KG.

Analisis gender akan mengambil kira faktor-faktor lain termasuk keadaan ekonomi di bandar dan luar bandar dan tahap pendidikan dan bagaimana ciri-ciri berkenaan membawa kesan terhadap hubungan antara lelaki dan wanita dalam masyarakat. Maklumat ini dapat diperolehi melalui *sex-disaggregated data* (SDD). Analisis gender dan penggunaan SDD perlu digalakkan di sektor kerajaan, swasta, institusi penyelidikan dan NGO.

b) **Pengumpulan *Sex-Disaggregated Data* (SDD)**

SDD perlu dikumpul secara sistematik dan dianalisa untuk melihat impak terhadap dasar sedia ada. SDD merupakan data yang menunjukkan perbezaan keadaan wanita dan lelaki, serta kanak-kanak perempuan dan kanak-kanak lelaki. Satu sistem harus dirangka untuk memastikan SDD dikumpul dengan sistematik dan dianalisa di

semua jabatan dan agensi kerajaan, swasta, institusi penyelidikan dan NGO. Perkongsian SDD antara sektor awam dan swasta adalah amat digalakkan.

c) Memastikan keseimbangan gender di semua Jabatan dan Agensi Kerajaan Negeri

Memastikan peluang yang sama diberikan kepada semua lelaki dan wanita dalam peringkat pembuat keputusan dan pelaksanaan di Negeri Pulau Pinang mengikut nisbah 40% lelaki, 40% wanita dan 20% terbuka kepada kedua-dua lelaki dan wanita yang berkeelayakan. Ia dapat mengelakkan komposisi satu gender melebihi 60% dan mengelakkan dominasi satu gender sebagai pembuat keputusan.

d) Pelaksanaan GRPB sepenuhnya di peringkat Kerajaan Negeri

DKG akan memastikan pelaksanaan GRPB secara sepenuhnya dan sistematik di semua jabatan dan agensi kerajaan negeri di Pulau Pinang. GRPB membantu untuk mengenal pasti keperluan berbeza bagi kumpulan atau individu yang berlainan. Oleh itu, penggubal dasar, pembuat keputusan dan pelaksana program perlu memahami konsep *gender budgeting*.

e) Konsultasi dan Rakan Kongsi Strategik dengan pelbagai Agensi Kerajaan, Sektor Swasta, Pertubuhan Bukan Kerajaan, Institusi Pengajian Tinggi dan Komuniti

Untuk mendapatkan komitmen dari pihak awam dan sektor swasta dalam melaksanakan program-program yang berteraskan KG, maka kerjasama antara semua pihak yang terlibat amat diperlukan. Dalam hal ini, perkongsian maklumat dan dapatan penyelidikan antara jabatan kerajaan, sektor swasta, NGO, institusi penyelidikan dan institusi pengajian tinggi yang diiktiraf sebagai rakan kongsi dalam hal konsultasi polisi, peningkatan kapasiti dan program-program peringkat akar umbi amatlah penting.

f) Pemantauan dan Penilaian

Melalui strategi ini, maklum balas dan keberkesanan program hasil daripada pemantauan dan penilaian pelaksanaan dasar ini dapat dikumpul dan digunakan sebagai input penambahbaikan perancangan program dan pembentukan dasar masa hadapan. Setiap jabatan/agensi kerajaan negeri harus mengenal pasti dan mewujudkan satu unit pemantauan dan penilaian untuk mengaplikasikan cadangan-cadangan penambahbaikan dalam menentukan program-program akan datang.

PENUTUP

DKG menggalakkan semua jabatan/agensi negeri mengamalkan prinsip kesaksamaan gender selaras dengan aspirasi Penang 2030 dan *Sustainable Development Goals* (SDG). DKG merupakan dasar utama yang memberi fokus untuk menggalakkan penglibatan dan penyertaan wanita dan lelaki, kanak-kanak, remaja, belia, dewasa, warga emas, OKU dan semua lapisan masyarakat dalam kehidupan komuniti. Oleh itu, implimentasi DKG harus dilaksanakan oleh semua pihak yang berkepentingan untuk melahirkan masyarakat Pulau Pinang yang inklusif dan tanpa diskriminasi.

